

Presă și informare

Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COMUNICAT DE PRESĂ nr. 76/22
Luxemburg, 5 mai 2022

Hotărârea în cauza C-83/20,
BPC Lux 2 și alții

Reglementarea portugheză care stă la baza măsurii de rezoluție a Banco Espírito Santo este compatibilă cu dreptul de proprietate

Prin transpunerea doar parțială a directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor de credit înainte de expirarea termenului de transpunere, Portugalia nu a compromis rezultatul impus prin această directivă

Banco Espírito Santo SA (denumită în continuare „BES”) era una dintre principalele instituții de credit din sistemul bancar portughez. Ca urmare a situației sale financiare și a riscului serios și grav de neexecutare a obligațiilor sale, această instituție de credit a făcut obiectul unei decizii de rezoluție adoptate de Banco de Portugal (Banca Portugaliei) la 3 august 2014 (denumită în continuare „măsura de rezoluție”). Această măsură, care a fost adoptată în temeiul reglementării naționale în materie de rezoluție a instituțiilor de credit¹, astfel cum a fost modificată prin Decretul-lege din 1 august 2014², a determinat înființarea unei bănci-punte, Novo Banco SA, căreia i-au fost transferate anumite active, pasive, elemente extrabilanțiere și active administrate de BES.

Reclamanții din litigiul principal (denumiți în continuare „BPC Lux 2 și alții”) sunt titulari de obligațiuni subordonate emise de BES. Massa Insolventă deținea, direct și indirect, participații la capitalul social al BES. În fața instanțelor administrative naționale, BPC Lux 2 și alții, precum și Massa Insolventă au contestat măsura de rezoluție și, în acest context, au invocat îndeosebi că această măsură a fost adoptată cu încălcarea dreptului Uniunii.

Sesizată cu două recursuri formulate de aceștia din urmă, instanța administrativă supremă portugheză a avut îndoieli cu privire la compatibilitatea reglementării naționale, în temeiul căreia a fost adoptată măsura de rezoluție a BES, cu dreptul Uniunii, în special cu Directiva 2014/59³ și cu articolul 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) ⁴, ca urmare a netranspunerii unei întregi serii de prevederi enunțate în această directivă.

În plus, această instanță a ridicat problema dacă legiuitorul portughez putea să fi compromis grav rezultatul impus prin Directiva 2014/59⁵ prin adoptarea Decretului-lege din 1 august 2014, transpunând doar parțial această directivă înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia stabilit la 31 decembrie 2014.

¹ Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Regimul general al instituțiilor financiare și de credit), astfel cum rezultă din Decretul-lege nr. 31-A/2012 din 10 februarie 2012.

² Decretul-lege nr. 114-A/2014 din 1 august 2014.

³ Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului (JO 2014, L 173, p. 190).

⁴ Articolul 17 din cartă garantează protecția dreptului de proprietate.

⁵ În temeiul principiului instituit prin jurisprudența care rezultă din Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie, [C-129/96](#) (a se vedea [CP nr.80/97](#)), referitoare la obligațiile statelor membre în cursul perioadei de transpunere a unei directive.

Prin hotărârea sa, **Curtea statuează că reglementarea națională, în temeiul căreia a fost adoptată măsura de rezoluție a BES, este compatibilă cu articolul 17 alineatul (1) din cartă. În plus, consideră că transpunerea, doar parțială, de către un stat membru a anumitor dispoziții ale unei directive înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia nu poate, de principiu, să compromită grav rezultatul impus prin această directivă.**

Aprecierea Curții

Cu titlu introductiv, Curtea examinează aplicabilitatea în litigiul principal a dispozițiilor invocate ale Directivei 2014/59⁶. În această privință, Curtea arată că termenul de transpunere a directivei menționate a expirat la 31 decembrie 2014. Rezultă că, la data adoptării măsurii de rezoluție în cauză, la 3 august 2014, acest termen de transpunere nu expirase. După ce a amintit jurisprudența sa constantă în materie⁷, Curtea a arătat că reclamantii din litigiul principal nu se pot prevala în fața instanței de trimitere de dispozițiile Directivei 2014/59, acestea nefiind aplicabile litigiului principal.

În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 17 din cartă, Curtea amintește că, potrivit articolului 51 alineatul (1) din aceasta, dispozițiile cartei se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. După ce a arătat, pe de o parte, că Decretul-lege din 10 februarie 2012 urmărea punerea în aplicare a unuia dintre angajamentele asumate de Republica Portugheză în cadrul unui Memorandum de înțelegere încheiat cu misiunea comună a Comisiei Europene, a Fondului Monetar Internațional (FMI) și a Băncii Centrale Europene (BCE) privind condițiile de politică economică și, pe de altă parte, că Decretul-lege din 1 august 2014 constituie o măsură de transpunere parțială a Directivei 2014/59, Curtea a apreciat că există în această privință o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, astfel încât dispozițiile acesteia sunt aplicabile litigiului principal.

În acest sens, Curtea arată că articolul 17 alineatul (1) din cartă conține trei norme distincte. Prima normă, exprimată în prima teză a alineatului (1) și care are un caracter general, concretizează principiul respectării proprietății. A doua normă, care figurează în a doua teză a acestui alineat, vizează lipsirea de bunuri și o supune anumitor condiții. În ceea ce privește a treia normă, care se regăsește în a treia teză a alineatului menționat, ea recunoaște statelor competența, printre altele, de a reglementa folosința bunurilor în limitele impuse de interesul general. Curtea adaugă că nu este vorba totuși despre norme fără legătură între ele, întrucât a doua și a treia normă au legătură cu exemple particulare de atingere adusă dreptului de proprietate și trebuie să fie interpretate în lumina principiului consacrat de prima dintre aceste norme.

În acest cadru, Curtea examinează, în primul rând, dacă articolul 17 alineatul (1) din cartă⁸ este aplicabil unor restricții ale exercitării dreptului de proprietate asupra acțiunilor sau obligațiunilor negociabile pe piețele de capital precum cele din speță. După ce a arătat, pe de o parte, că protecția conferită de această dispoziție privește drepturi care au o valoare patrimonială din care decurge, având în vedere ordinea juridică în cauză, o poziție juridică stabilită care permite o exercitare autonomă a acestor drepturi de către și în beneficiul titularului lor, Curtea a apreciat că aceasta este situația respectivelor acțiuni sau obligațiuni negociabile pe piețele de capital. Pe de altă parte, Curtea constată că respectivele acțiuni sau obligațiuni au fost dobândite în mod legal. Rezultă că acestea intră în domeniul de aplicare al articolului 17 alineatul (1) din cartă.

În al doilea rând, **Curtea consideră că o măsură de rezoluție adoptată în conformitate cu o reglementare națională precum cea în discuție în speță nu constituie o lipsire de bunuri, în sensul articolului 17 alineatul (1) a doua teză din cartă. Astfel, Curtea constată că această măsură**

⁶ Și anume, articolele 36, 73 și 74 din Directiva 2014/59.

⁷ Hotărârea Inter-Environnement Wallonie, citată anterior, Hotărârea din 17 ianuarie 2008, Velasco Navarro, [C-246/06](#), și Hotărârea din 27 octombrie 2016, Milev, [C-439/16 PPU](#).

⁸ Potrivit articolului 17 alineatul (1) din cartă, orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.

de rezoluție nu a prevăzut o depozitare de sau o expropriere formală a acțiunilor sau a obligațiunilor în cauză. În special, măsura menționată nu i-a lipsit, în mod forțat, integral și definitiv pe titularii acestora de drepturile care decurg din aceste acțiuni sau din aceste obligațiuni.

În al treilea rând, nu este mai puțin adevărat că adoptarea unei măsuri de rezoluție în conformitate cu reglementarea în discuție în litigiul principal, care prevede printre altele transferul de active de la o instituție de credit la o bancă-punte, **constituie o reglementare a folosinței bunurilor**, în sensul articolului 17 alineatul (1) a treia teză din cartă, **susceptibilă să aducă atingere dreptului de proprietate al acționarilor instituției de credit, a cărei poziție economică este afectată, și dreptului de proprietate al creditorilor, cum sunt deținătorii de obligațiuni, ale căror creanțe nu au fost transferate la instituția-punte.**

Astfel cum rezultă din textul acestei dispoziții, folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general. După ce a examinat succesiv condițiile prevăzute de această dispoziție, Curtea a statuat că, **având în vedere marja de apreciere de care dispun statele membre atunci când adoptă decizii în materie economică, articolul 17 alineatul (1) a treia teză din cartă nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care nu conține nicio dispoziție expresă care să garanteze că acționarii nu suferă pierderi mai mari decât cele pe care le-ar fi suferit dacă instituția ar fi fost lichidată la data la care a fost adoptată măsura de rezoluție (principiul *no creditor worse off*).**

În al patrulea și ultimul rând, Curtea a examinat problema dacă transpunerea parțială de către un stat membru, într-o reglementare națională privind rezoluția instituțiilor de credit, a anumitor dispoziții ale Directivei 2014/59 înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia poate compromite grav rezultatul impus prin directiva menționată, în sensul Hotărârii Inter-Environnement Wallonie.

În acest scop, Curtea arată că termenul de transpunere a Directivei 2014/59 a expirat la 31 decembrie 2014, astfel încât nu se poate reproșa Republicii Portugheze că nu a adoptat măsurile de punere în aplicare a acestei directive în ordinea sa juridică la data adoptării măsurii de rezoluție, și anume 3 august 2014. **Nu este mai puțin adevărat că, în cursul termenului de transpunere a unei directive, statele membre destinate ale acesteia trebuie să se abțină să adopte dispoziții de natură să compromită grav rezultatul impus prin această directivă.** O astfel de obligație de abținere impusă tuturor autorităților naționale trebuie interpretată, pe de o parte, în sensul că se referă la adoptarea oricărei măsuri, generale și specifice, care poate avea un astfel de efect negativ. Pe de altă parte, de la data la care o directivă a intrat în vigoare, instanțele statelor membre trebuie să se abțină, în măsura posibilului, să interpreteze dreptul intern într-un mod care ar risca să compromită grav, după expirarea termenului de transpunere, realizarea obiectivului urmărit prin această directivă.

În această privință, Curtea amintește, desigur, că revine instanței naționale sarcina de a aprecia dacă dispozițiile naționale a căror legalitate este contestată sunt de natură să compromită grav rezultatul impus printr-o directivă, o astfel de verificare trebuind în mod obligatoriu efectuată pe baza unei aprecieri globale, ținând cont de pachetul de politici și de măsuri adoptate pe teritoriul național în cauză. Cu toate acestea, **Curtea este competentă să se pronunțe cu privire la problema dacă transpunerea parțială de către un stat membru a anumitor dispoziții ale unei directive înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia poate, de principiu, să compromită grav rezultatul impus prin această directivă.**

În această privință, Curtea arată, mai întâi, că a statuat deja că statele membre au posibilitatea de a adopta dispoziții provizorii sau de a pune în aplicare o directivă pe etape. În astfel de ipoteze, neconformitatea unor dispoziții tranzitorii din dreptul național cu această directivă sau netranspunerea anumitor dispoziții ale directivei nu ar compromite neapărat rezultatul prevăzut de aceasta. Prin urmare, Curtea consideră, într-o asemenea ipoteză, că un astfel de rezultat ar putea să fie întotdeauna atins prin transpunerea definitivă și completă a directivei menționate în termenele prevăzute.

În continuare, obligația de abținere la care s-a referit Curtea, în special la punctul 45 din Hotărârea Inter-Environnement Wallonie, trebuie interpretată în sensul că vizează adoptarea oricărei măsuri, generale și specifice, de natură să compromită grav rezultatul impus prin directiva în cauză. Or, **din moment ce adoptarea de către un stat membru a unei măsuri urmărește să transpună, fie și numai parțial, o directivă a Uniunii, iar această transpunere este corectă, nu se poate considera că adoptarea unei astfel de măsuri parțiale de transpunere poate produce un astfel de efect negativ**, întrucât aceasta realizează în mod necesar o apropiere între reglementarea națională și directiva pe care această reglementare o transpune și contribuie, prin aceasta, la realizarea obiectivelor directivei menționate.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

[Textul integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293